

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 395/2015-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Daliborom Kuciaňom, Nitrianska 5, Piešťany, ktorou namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 9 Ro 833/2003 a sp. zn. 11 C 114/2004 a následne vedenom Okresným súdom Trnava pod sp. zn. PN-11 C 114/2004), za účasti Okresného súdu Piešťany, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/2008 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume každému po 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré im je Okresný súd Piešťany povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Dalibora Kuciaňa, Nitrianska 5, Piešťany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Daliborom Kuciaňom, Nitrianska 5, Piešťany, ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/2008 (pôvodne vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 Ro 833/2003 a sp. zn. 11 C 114/2004 a následne vedenom Okresným súdom v Trnave pod sp. zn. PN-11 C 114/2004).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia podali 8. decembra 2003 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa domáhali úroku z omeškania. „Po vydaní

platobného rozkazu 05. 02. 2004 bol dňa 08. 03. 2004 podaný odpor. Prvé riadne pojednávanie bolo vytýčené po viac ako roku a trištvrte na deň 14. 09. 2005, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku. Po podanom odvolaní protistranou, Krajský súd v Trnave dňa 11. 04. 2006 rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Po pojednávaní dňa 18. 09. 2007, teda po ďalšom roku a pol, porušovateľ okrem zaslania vyjadrenia protistrany, dňa 26. 11. 2007 ustanovil znalca... Dňa 08. 08. 2008 vrátil znalec spis (teda po 9 mesiacoch od ustanovenia) a súd až 30. 09. 2009 zistil vyčiarknutie zo zoznamu znalcov (teda takmer po 2 rokoch od ustanovenia).

Až dňa 16. 03. 2012 (teda po takmer 4 a pol roku od ustanovenia bez znaleckého dokazovania, ktoré bolo nariadené) súd vyzval účastníkov, či trvajú na svojom návrhu...

Súd svojimi uzneseniami zo dňa 07. 06. 2012 zrušil pôvodného znalca (teda po 4 rokoch od vrátenia spisu týmto znalcom) a ustanovil iného...

Až dňa 15. 03 2013 (po 9 mesiacoch od ustanovenia nového znalca) znalec vykonal prvý úkon...

Dňa 24.05 2013 bol doručený znalecký posudok a súd po ďalšom pol roku pasivity a nečinnosti priznal znalcovi odmenu...

Od vtedy sa s vecou nedialo a nedeje nič...“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľov v I. a II. rade, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/2008 (pôvodne na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 9 Ro 833/2003 a pod sp. zn. 11 C 114/2004 a následne na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. PN – 11 C/114/2004) porušené.

II. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom po sp. zn. 6 C 44/2008 konal bez ďalších prietahov.

III. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 10.000 € (slovom: desaťtisíc Eur), ktorému ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 € (slovom: desaťtisíc Eur), ktorej ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané v roku 2014 v zmysle § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 13 ods. 2 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb) [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v sume 300,16 € (slovom: tristo Eur a šesťnásť centov) advokátovi [REDAKOVANÉ]... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 395/2015-17 z 23. júna 2015 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľov a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie predsedníčky okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 10. augusta 2015, v ktorom sa okrem prehľadu úkonov vo veci uvádza:

„Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu, či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi,

ktorými by sami disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prieťahov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov, kde s účinnosťou od 1. 5. 2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu Hlohovec, čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/2008 (pôvodne vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 Ro 833/2003 a sp. zn. 11 C 114/2004 a následne Okresným súdom Trnava pod sp. zn. PN-11 C 114/2004).

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je rozhodovanie o priznaní peňažného nároku vo výške 2 960,15 € z titulu úroku z omeškania, ide teda z vecného hľadiska o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy súdov prvého stupňa všeobecného súdnictva, t. j. nejde o vec, ktorá by bola z právneho hľadiska zložitá. Po preskúmaní príslušného spisu ústavný súd pripúšťa vyššiu mieru faktickej zložitosti veci, ktorá však nemôže ospravedlniť stav, v akom sa nachádzalo namietané konanie v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu. Túto skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu významnejšiu okolnosť, ktorou by sťažovatelia prispeli k prieťahom v konaní.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, prostredníctvom ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho

neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z prehľadu spisu ústavný súd zistil, že okresný súd konal v predmetnej veci plynule od podania návrhu sťažovateľov okresnému súdu (8. decembra 2003) až do vyhlásenia rozsudku sp. zn. 11 C 114/04 zo 14. septembra 2005. Po zrušení označeného rozsudku uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 9 Co 301/05-85 z 11. apríla 2006 a vrátení veci na ďalšie konanie nariadil okresný súd po predchádzajúcej urgencii sťažovateľov pojednávanie až na 26. jún 2007; nečinnosť okresného súdu v tomto období nemožno ničím ospravedlniť, a preto v tomto období došlo k zbytočným prieťahom. K dlhodobej ničím neodôvodnenej nečinnosti došlo aj v období od 8. augusta 2008 (v tom čase bola vec v dôsledku reorganizácie súdnictva vedená Okresným súdom Piešťany) do 11. januára 2012, a preto aj toto obdobie ústavný súd vyhodnotil ako obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom. V ďalšom období (2012 – 2013) sa okresný súd sústredil na zabezpečenie znaleckého dokazovania, ktoré ústavný súd hodnotí ako obdobie neefektívnej činnosti, a teda taktiež ako zbytočné prieťahy v konaní. Po pridelení veci novému zákonnému sudcovi ([REDACTED]) okresný súd v zásade plynule smeroval k právoplatnému rozhodnutiu vo veci a 16. októbra 2014 vyhlásil rozsudok, ktorým zaviazal odporcov zaplatiť sumu 2 960,15 € a náhradu trov konania. Krajský súd v Trnave v odvolacom konaní zmenil rozsudok okresného súdu zo 16. októbra 2014 len v časti týkajúcej trov konania. Ústavný súd zistil, že v čase jeho rozhodovania o sťažnosti bolo namietané konanie už právoplatne skončené.

Na tomto základe ústavný súd predovšetkým z dôvodu dlhodobej neodôvodnenej nečinnosti, ako aj vzhľadom na celkovú - zjavne neprimeranú dĺžku namietaného konania (11 rokov) dospel k záveru, že okresný súd porušil základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu bolo namietané konanie už právoplatne skončené, ústavný súd nevyhovел návrhu sťažovateľov, aby prikázal okresnému súdu konať v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/2008 bez zbytočných prieťahov (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovatelia žiadali, aby im bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € s odôvodnením, že neúmeraná dĺžka konania pred okresným súdom má dopad na ich psychickú stránku a spôsobuje absolútnu neistotu, pretože nemôže byť uzavretá kapitola v ich živote, a to definitívne vyporiadanie sa s odporcami.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom, faktickú zložitost veci, správanie sťažovateľov ako účastníkov konania, celkovú zjavne neprímeranú dĺžku konania, ale aj predmet konania (pôvodne spor o zaplatenie sumy 89 177,60 Sk spolu s úrokom z omeškania), ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume po 1 500 € každému zo sťažovateľov primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom JUDr. Daliborom Kuciaňom v konaní pred ústavným súdom. Právny zástupca žiadal priznať trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 300,16 €. Ústavný súd však trovy právneho zastúpenia vyčíslil sumou 284,08 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov s tým, že predmetom konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je namietané porušenie základných práv a slobôd, ktoré v zásade nie je oceneľné peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2014 v konaní pred ústavným súdom predstavuje sumu 134 € a hodnota režijného paušálu je 8,04 €. V súlade s týmito ustanoveniami možno teda trovy konania vyčísliť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie súdu) vykonané v roku 2014 vrátane režijného paušálu ($2 \times 134 \text{ €} + 2 \times 8,04 \text{ €} = 284,08 \text{ €}$). Na tomto základe ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2015